

HET TRAMWACHTHUIS AAN DE MARIE-JOSÉPLAATS

door Emile SMISSAERT

Om het ronduit te zeggen : ik noem het een zeer geslaagde, esthetisch en urbanistisch verantwoorde renovatie, een realisatie waarvoor én het stadsbestuur én de directie van "De Lijn" (want het was een gezamenlijk voornemen) een dikke pluim verdienen ! Ware het wachthuis - vermolmd, totaal vervallen en niet meer te redden - vervangen geweest door iets modern - en men zal dat, denk ik, ook wel overwogen hebben en er bestaan misschien tekeningen of schetsen van, ik weet het niet - dan was het Marie-Joséplein een essentieel bestanddeel van haar charme ontnomen ! Zover kwam het niet, wel integendeel. Anderen - en niet van de minsten - zagen in, erkenden tijdig dat dan een misrekening van formaat ware geschied, dat dan dit kleurige, naar groen en bloem geurende, met bomen verfriste plein in haar eigenste eigen ware geraakt geworden....Zover kwam het niet, een flater werd vermeden.

Heb jij al staan wachten aan dit vernieuwde wachthuis ? Kom maar eens dichterbij. Het nieuwe gebouw lijkt sprekend op het oude, op enkele kleine verschillen na, nodig voor het op een meer moderne, op een efficiëntere manier gebruikmaken van haar bestemming. Nog vòòr de afbraak van het oude gebouw was de voorstoep aanzienlijk in ruimte vergroot en dit is zo gebleven. Nieuw is dat de loketruimte van rechts naar links, daar waar de stoep het breedst is, overgebracht is. Middenin, in een open maar tegen de regen beschutte plaats, bevinden zich stenen blokken om op te zitten, daar waar vroeger een ongerieflijke, gekromde houten bank in voorzag. Nieuw is, vlak daarachter, een gebogen, metalen hekken en barrières in glas waarachter toegang voorzien is op de trap naar beneden waar een openbaar, eigentijds toilet weer open is na vele jaren sluiting. Sta me toe ietwat uitvoerig het daaraan gewijde artikeltje, verschenen in het dagblad "Het Laatste Nieuws" (7 juli 1998, p. 15), aan te halen. Dit toilet "(...) is toegankelijk tot en met 30 september 1998. En volgend jaar 1999 vanaf de eerste week vòòr Pasen, dagelijks van 10 tot 12.30 en van 13.30 tot 18 uur, ook tijdens de schoolvakanties, weekend en op feestdagen. De toilet dame kan voor de rest zelf bepalen of ze al dan niet de deuren opent (...)" . Trouwens, ook elders in stad heeft de stad Oostende vier miljoen klaar om nieuwe openbare toiletten te bouwen, weer iets waar al jaren vraag naar is en wat blijkbaar pas nu kan ingewilligd worden. Maar beter laat dan nooit. Oostende fleur op, hier en daar is het al goed merkbaar en het verdient geboekstaafd te worden.

Want hoe vreemd ook, aan de nieuwbouw van het tramwachthuis aan de Marie-Joséplaats is bij mijn weten nagenoeg geen ruchtbaarheid gegeven en er is ook geen officiële plechtigheid aan vooraf gegaan. Jammer.

Het wachthuis is op zijn mooist in het schemerdonker wanneer de openbare verlichting van het plein nog niet aangestoken is. Bij valavond of 's morgens vroeg, op zijn Oostends "bie doenkeren en kloaren". Aan de zijwanden, drie in aantal, van het gekanteelde dak, aan het plafond van het op zichzelf staande gebouw zijn zes lichten aangebracht. Wanneer de straatverlichting nog niet in werking is gebracht, is de verlichting buiten en binnen het tramwachthuis reeds aan en aldus komt dit gebouwtje nog beter tot zijn recht.

Als de tram zelf aankomt, richting Knokke of richting De Panne, komt er leven en beweging. 's Morgens vroeg met mate, tenzij heel wat leerlingen voor de scholen mee zijn want het jonge volk zorg voor deining. Bij valavond wat meer, want dan moet heel wat cliënteel, gedeeltelijk wast gedeeltelijk occasioneel, weggevoerd worden uit het hart van onze Stad aan Zee. Juist door het behouden van de cottage-stijl van het heropgebouwde tramhuis, weet de Marie-Joséplaats te Oostende haar attractieve eigenheid te behouden. Ook de uurregeling varieert. Tijdens de

wintermaanden rijden trams om het half uur richting oostkust en westkust. In het tussenseizoen wordt het aantal opgedreven tot om het kwartier. En tijdens het hoogseizoen draait de dienst op zijn maximum : om de tien minuten rijdens de dikwijls bont-met-reclame-getooide trams op en af de kustlijn. Zoals Raymond VANCRAEYNEST zijn geschiedenis van dit vervoer betitelde : "De Tram maakt de kust" (in eigen beheer uitgegeven in 1985).

Ik weet het, aan het Marie-Joséplein is ook begin- en eindpunt voorzien van twee stadsbuslijnen die de verbinding verzekeren met de Vuurtorenwijk en, via Sas-Slijkens, met een stuk van Bredene. Zij staan in eigen bedding opgesteld links en rechts van het wachthuis, tussen voornoemd plein en de Leopold II-laan, evenwijdig met de wegdraaiende tramlijn richting Koningstraat. Vroeger waren het geen bussen maar stadstrams. De terminus is echter behouden gebleven, gelet op de centrale plaats van het plein...dat binnenkort zelf aan revolutie toe is. Er wordt werk gemaakt van het geven van een soort "face lift" aan de Koningin de Badsteden van weleer. Wij allen kunnen er maar wel bij varen en, zelfs als specialist van het verleden : het kan nooit kwaad een oplettend oog te hebben voor wat de toekomst in petto heeft en over wat de historici-van-later als stof hebben om te beschrijven van wat binnen afzienbare tijd óók tot het erfgoed-van-het-verleden zal behoren ! Zo wordt er, bouwend aan de toekomst, voorzien in "werk" voor historici die graag een artikel schrijven....

Bij Vancraeynests knappe studieën ging ik te rade om wat meer te weten te komen over de herkomst van dit wachthuis. Zonder in details te treden, daarvoor verwijs ik naar het boek op bladzijden 59-61, ontleen ik volgende passus aan wat hij schrijft in zijn recent verschenen historisch werk over "De Oostendse stadstram", meer bepaald over "Een nieuw lusspoor bij het Marie-Joséplein" :

"(...) De opstapplaats voor de reizigers was aan het nieuwe wachthuis op het Marie-Joséplein. Het werd daar opgetrokken in de maand mei 1909 en was praktisch af tegen het einde van de maand. Onderaan werd het gebouw in wit geverniste Hasseltse baksteen en bovenaan uitgevoerd in hout. Het was 12 m. lang, 3 m. breed en 3,5 m. hoog. Het middelste deel van 6 m. was bestemd voor de reizigers. Langs weerskanten daarvan was er een zaaltje bestemd voor de dienst en voor de aflevering van reiskaartjes. Het geheel werd uitgevoerd in cottagestijl en met de bomen erachter werd die indruk nog versterkt. Gelijkaardige wachthuisjes werden in de daarop volgende jaren opgetrokken op het Van der Sweepplein (nu Ernest Feysplein genoemd), te Blankenberge aan het station, te Heist, te Knokke op de Lippenslaan, op het Van Bunneplein en in het Zoute. Het wachthuis van het Marie-Joséplein is het enige (in zijn soort) dat nog bewaard is. De functies van de verschillende delen zijn wel niet meer helemaal dezelfde gebleven(...)"

Beste lezer(es). Wanneer gij in stad over het Marie-Joséplein wandelt of voornemens bent om aldaar op de tram of bus te stappen, bekijk dan eens met aandacht dit wachthuis dat volgend jaar negentig wordt. Men zou het haar niet meegeven !

ENSORIANA

In bijlage vindt U een folder over "In en om het kerkje van Ensor". het boek wordt voorgesteld in het Feest- en Cultuurpaleis op 19 december aanstaande. Voorinschrijvingen kunnen gebeuren in alle grote boekhandels of bij de auteur Freddy Dufait "Res. De Mast" Ernest Feysplein 15/27 8400 Oostende op nr. 475-8164249-66.

De luxe-uitgaven zijn uitverkocht, maar de gewone uitgave is nog verkrijgbaar. Niet te missen !